

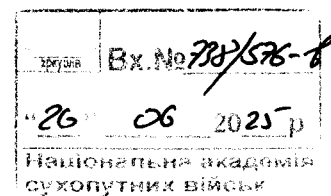
Голові разової спеціалізованої вченої
ради ID 9269 Національної академії
сухопутних військ імені гетьмана
Петра Сагайдачного, доктору
історичних наук, професору Куцькій
Олесі Миколаївні
вул. Героїв Майдану, 32, м. Львів-26,
79026

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію ад'юнкта штатного науково-організаційного відділу
Мельника Володимира Васильовича на тему «Армійська авіація в
збройних силах і воєнних конфліктах 1991-2021 рр.: еволюція
організаційної структури, техніки і бойового застосування», подану на
здобуття наукового ступеня доктор філософії за спеціальністю 032 –
Історія та археологія

Актуальність теми дослідження. Обрана В. Мельником тема
дисертаційної роботи полягає у аналізі найбільш мобільного роду
сухопутних військ – армійської авіації. Актуальність цієї проблеми
підтверджується не лише значною роллю цього роду військ в збройних
конфліктах і миротворчих операціях, які відбувались після завершення
холодної війни, але й активною участю армійської авіації України в
Антитерористичній операції та відбитті широкомасштабної агресії РФ.

Як показує світовий та вітчизняний досвід, наявність у складі
сухопутних військ власної авіаційної складової не лише дозволяє
переносити бойові дії з двовимірної площини у тривимірний простір, але й

забезпечує ефективне виконання бойових завдань, тісну взаємодію наземного і повітряного компонентів.

Проведене дисертантом дослідження організаційної та технічної складових еволюції армійської авіації провідних країн світу в в період після завершення холодної війни, застосування її в бойових операціях сприятиме підвищенню ефективності функціонування цього роду військ в Сухопутних військах України.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Національної академії та кафедри. Дослідження виконане відповідно до планів воєнно-історичної роботи у Збройних силах України та планів науково-дослідної роботи кафедри гуманітарних наук Інституту морально-психологічного забезпечення Національної академії сухопутних військ ім. гетьмана П. Сагайдачного. Дисертант брав участь у виконанні оперативного завдання «На основі воєнно-історичного аналізу військових конфліктів сучасності виявлення основних тенденцій і закономірностей розвитку форм та способів застосування повітряно-десантних, аеромобільних, десантно-штурмових військ» (шифр «Ретроспектива-Д»).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою працею. Усі наведені в дисертації висновки та положення наукової новизни автор отримав особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в роботі використано лише ті ідеї та пропозиції, що є результатом особистої праці здобувача.

Дисертант вперше цілісно і системно дослідив і вирішив завдання комплексного аналізу еволюції армійської авіації провідних країн під кутом розвитку її організаційної структури, технічного оснащення і бойового застосування в період від закінчення холодної війни до початку широкомасштабного вторгнення РФ в Україну.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Наукові положення і висновки дисертації належним чином обґрунтовані. Аналіз тексту дисертації та змісту публікацій здобувача це підтверджують.

Достовірність сформульованих у дисертації положень обумовлена поставленою метою та визначеними завданнями дисертаційної роботи.

Авторові вдалося досягти поставленої мети – проаналізувати особливості розвитку і бойового застосування армійської авіації провідних країн світу в період від закінчення Холодної війни до 2021 р.

Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру.

У процесі виконання наукового дослідження здобувач обґрунтувала низку позицій, що містять наукову новизну. Зокрема, вперше реалізовано наступні завдання:

- комплексно досліджено еволюцію армійської авіації провідних країн світу в період після завершення Холодної війни;
- спираючись на порівняльний аналіз напрацювань вітчизняних та зарубіжних дослідників визначено стан розробки теми, окреслено основні напрями її вивчення;
- проаналізовано основні тенденції змін в організаційній структурі армійської авіації визначених країн;
- досліджено процеси інтеграції БпЛА в структури армійської авіації;
- проведено порівняльний аналіз тенденцій розвитку техніки армійської авіації за її основними класами (ударні гелікоптери; гелікоптери бойового забезпечення; БпЛА) у визначених територіальних і хронологічних рамках.

Дисертаційне дослідження має суттєву наукову значущість і практичну спрямованість представленої праці у вирішенні важливого питання у сфері національної безпеки і оборони. Питання, які дисертант розкриває у своїй роботі, за обсягом і глибиною висвітлення, обґрунтованістю тверджень свідчать, що вітчизняна історична наука

збагатилась науковою роботою, яка містить важливі теоретико-методологічні та прикладні положення.

Повнота викладення основних результатів дисертації. Основні концептуальні положення та висновки дисертаційного дослідження викладено у шістнадцяти наукових публікаціях, із них чотири статті – у вітчизняних фахових виданнях категорії «Б», одна – підрозділ у колективній монографії, дев'ять – статті апробаційного характеру.

Наукове значення та практична цінність визначається тим, що основні положення дисертаційної роботи, зібрані та опрацьовані теоретичні і фактичні матеріали, а також висновки можуть бути застосовані під час розробки навчальних програм, лекційних курсів, навчально-методичних посібників, підручників з історії війн та воєнного мистецтва і дотичних дисциплін для курсантів та ад'юнктів вищих військових навчальних закладів та студентів цивільних закладів вищої освіти. Також дисертаційні матеріали можуть бути використані для написання наукових статей, узагальнюючих праць та монографій із військової історії України та світу рубежа ХХ-ХХІ ст.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в освітній процес Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, а також Українського католицького університету.

Оцінка змісту, завершеності та оформлення. Дисертація В.В. Мельника відповідає чинним вимогам до такого роду наукових робіт. Структурно вона складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, об'єкт, предмет дослідження, завдання та методологію, сформульовано наукову новизну. У першому розділі досліджено джерельну базу, історіографію та розкрито методи, які були застосовані для отримання наукових результатів. Вирішення завдань дисертаційної роботи забезпечене використанням

комплексу загальнонаукових (аналізу і синтезу, діалектичного, логічного, ретроспективного та ін.) і спеціально-історичних (історико-порівняльного, історико-типологічного, проблемно хронологічного та ін.) методів.

Наступні три розділи логічно розкривають основні аспекти проблеми дослідження: еволюцію організаційної структури армійської авіації, її технічного оснащення, а також способи і тенденції бойового застосування. Назагал структура дисертації відображає ключові проблемні аспекти роботи. Структурний поділ на розділи і підрозділи слід визнати продуманим і логічним. Висновки дисертаційної роботи достатньо обґрунтовані і відповідають поставленим завданням.

Завершеність роботи визначається повнотою та результатами виконання поставлених у роботі завдань які у сукупності забезпечують досягнення мети дисертаційного дослідження.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Відзначимо, що дослідник назагал успішно вирішив поставлені завдання і досяг визначеної мети. Він продемонстрував самостійність суджень і компетентність дослідника-історика. Проте деякі положення дисертації потребують уточнення та додаткової аргументації:

- авторові слід було б, на нашу думку, бути послідовнішим у застосуванні термінології. В першу чергу це стосується паралельного застосування понять «гелікоптер» і «вертоліт». Вважаємо, що варто дотримуватись одного взірця, використовуючи термін «гелікоптер»;

- цифрові дані, які стосуються характеристик гелікоптерів та безпілотних літальних апаратів, які автор наводить в тексті, легше і наочніше сприймалися б, якби вони були зведені в таблиці;

- у четвертому розділі хотілося б побачити більш розгорнутий і деталізований опис застосування гелікоптерів української армійської авіації у миротворчих місіях на Балканах і в Африці.

Зазначені положення не є зауваженнями, а лише рекомендаціями, тож вони не можуть негативно вплинути на загальну позитивну оцінку

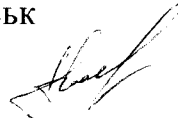
теоретичного рівня та практичної значущості результатів дисертаційної роботи В.В. Мельника «Армійська авіація в збройних силах і воєнних конфліктах 1991-2021 рр.: еволюція організаційної структури, техніки і бойового застосування».

Висновок

Тема дисертації повністю відповідає спеціальності 032 — історія та археологія. Дослідження є особистою авторською роботою, цілісною і завершеною згідно з поставленою метою та визначеними завданнями.

Рекомендую дисертаційну роботу Мельника Володимира Васильовича «Армійська авіація в збройних силах і воєнних конфліктах 1991-2021 рр.: еволюція організаційної структури, техніки і бойового застосування» до захисту у відповідній спеціалізованій вченій раді щодо здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 — історія та археологія. Вважаю, що подана на захист дисертація відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (пп. 5-9) «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» і Наказу МО і НУ від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор, В.В. Мельник, заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 – Історія та археологія.

Професор кафедри гуманітарних наук
інституту психологічної підтримки персоналу
Національної академії сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного
Кандидат історичних наук, доцент

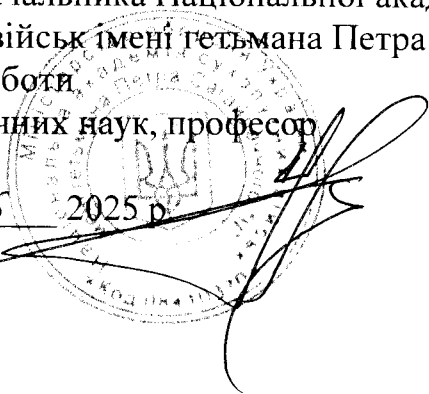

Лілія СКОРИЧ

Особистий підпис рецензента кандидата історичних наук, доцента
СКОРИЧ Лілії Василівни засвідчую.

Заступник начальника Національної академії
сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного
з наукової роботи,
доктор технічних наук, професор
полковник

“ 13 ” 06 2025 р.

Володимир ГРАБЧАК